

2. Жадан І. Політична культура та проблеми громадянської освіти в Україні / І. Жадан, С. Кисельов, О. Кисельова, С. Рябов. – К., 2004. – 321 с.

3. Морозова О. Особливості політичної культури молоді / О.Морозова // Вісник ДНУ. Сер. «Філософія. Соціологія. Політологія». – 2007. – Вип. 17. – С. 463-470.

4. Політична освіта в Україні: проблеми та перспективи розвитку // Парламент. – 2005. – № 6. – С. 27–33.

5. Рябов С. Політична освіта в Україні. Проблеми та перспективи. До обґрунтування концепції політичної освіти в Україні. Лабораторія законодавчих ініціатив // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.parliament.org.ua/index.php?action=publication&id=8&arid=1079&iarid=651&as=2>

Lemnytska A.

THE PROBLEM OF POLITICAL EDUCATION OF YOUTH IN UKRAINE

The article analyzes the problem of political education of Ukrainian youth, since a person who will contribute to the formation of a new type of citizen should be not only harmoniously developed, but also a person who is able to determine his or her own destiny consciously and independently. To do this, the citizen must have the appropriate knowledge, skills, be active and informed, make decisions that are self-sufficient.

Key words: political education, socialization of the person, education of youth, youth self-government.

Ушакова І.

ПОНЯТТЯ ПОЛІТИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ

У даній статті аналізується сутність поняття «політичні технології», висвітлюється історія розвитку поняття політичних технологій, виокремлюються основні причини виникнення явища політичних технологій, розглядаються їх основні класифікації.

Ключові слова: політичні технології, політичний менеджмент, політичний маркетинг.

Актуальність теми дослідження обумовлена недостатнім рівнем дослідження теоретико-методологічних основ поняття «політичні технології» дослідниками політичної думки. Складність аналізу цієї проблематики визначається відсутністю у вітчизняній політичній науці ґрунтовних політичних досліджень, що присвячуються даному питанню.

Аналіз попередніх доробок. Дослідження проблеми соціальних і політичних технологій у сучасній українській та російській політології здійснили: Д.І. Видрін, В.М. Бебик, В.Г. Воронкова, В.С. Дудченко, К.С. Гаджиєв, Л.Я. Дятченко.

Мета статті полягає в тому, щоб охарактеризувати основні наукові підходи до розуміння поняття «політичні технології» й висвітлити основні види політичних технологій.

Завданням статті є виявлення сутності поняття «політичні технології» і специфіки їх застосування в науковому дискурсі та політичній практиці.

В наш час політичні технології набувають все більш масштабного характеру. Це пов'язано з деякими важливими процесами, що отримали бурхливий розвиток у ХІХ-ХХ століттях.

Хоча поняття політичних технологій досить активно розглядається у сучасній соціально-філософській та політологічній літературі, публіцистиці, але на сьогодні ще не має загальноприйнятого визначення. Але в загальному розумінні оптимальним можна вважати трактування, згідно якого політичні технології — це інтелектуально спроектовані комплексні алгоритми політичних дій (політичних заходів, акцій, кампаній), які спрямовані на системне підвищення ефективності функціонування політичних суб'єктів з приводу завоювання та утримання державної влади.

В українській політичній науці першим розробником концепції політичних технологій є Д.Видрін. Він уперше розробив і запропонував визначення поняття «політичні технології», визначивши їх як «систему способів і шляхів послідовного досягнення бажаного результату з урахуванням загальних і довгострокових наслідків прийнятих рішень» [1, 262].

В цілому політичні технології виступають в двох формах:

- 1) як структурний елемент будь-якої системи, технологічно оформлений програмний продукт;
- 2) як діяльність, пов'язана з реалізацією поставленої мети [4].

Найчастіше вони реалізуються як в легальних прийомах, так в нелегальних або «сірих» прийомах і процедурах, які передбачають застосування способів впливу на об'єкт заборонених законом або суперечать нормам моралі, політичним традиціям.

Загальна структура політичних технологій має такий вигляд: мета політичного управління — знання — технологічні операції, методики дії, прийоми, процедури — ресурси. Засадами ефективного управління є раціональна дія і цілепокладання. Кінцева мета, для досягнення якої застосовується технологія, обумовлює тип конструювання, процедури, характерні ознаки суб'єкта і об'єкта впливу, підбір необхідних ресурсів [2, 188].

Прихід індустріальної епохи, стрімкий розвиток промисловості і капіталістичних відносин потребували нових умов організації праці, іншого підходу до організації виробництва. Поява нових соціальних відносин після

буржуазних революцій у Західній Європі вимагала переосмислення управління політичними процесами і сприяла розвитку нових суспільних підходів. Засади старого феодального суспільства були зруйновані. Поява поняття політичних технологій пов'язана з появою теорії позитивного мислення О. Конта. Згодом Герберт Спенсер (1820–1903) розвинув теорію позитивізму О.Конта [2, 187].

Макс Вебер (1864–1920) висунув положення про особливості практик реалізації влади (фактично політичних технологій) у харизматичному та раціональному режимах. У подальшому на еволюцію поглядів стосовно соціальних технологій великий вплив здійснили: Еміль Дюркгейм, Карл Маркс, Фрідріх Енгельс,

Карл Поппер. Свій внесок у розвиток поняття «політичні технології» здійснили також дослідники Т. Парсонс і К. Мангейм [2, 188].

Основними причинами виникнення політичних технологій є:

- обов'язковість впливу суб'єктом на об'єкт (суспільство на державу, держава на суспільство) для досягнення політичних цілей;
- необхідність наявності активних прихильників політичних дій у суб'єктів політики;
- необхідність досягнення позитивного результату дій у суб'єктів політики;
- необхідність протидії опозиційним політичним силам;
- потреба в тривалій підтримці політичної стабільності в державі [5, 77].

В свою чергу, види політичних технологій різноманітні. Їх вибір і застосування визначаються характером цілей і специфікою умов їх досягнення, а також ресурсами зацікавленої сторони. Але всю сукупність політичних технологій можна згрупувати в певні типи за різними підставами класифікації. У даній статті ми розглянемо деякі з них.

Так, в залежності від типу політичної кампанії можна виділити наступні види політичних технологій:

- технології формування іміджу політичного діяча;
- електоральні технології;
- технології політичних угод і союзів;
- технології регулювання політичних конфліктів;
- технології партійного будівництва;
- технології лобізму;
- технології формування впізнаваного позитивного образу політичної організації;
- технології забезпечення підтримки політичних рішень.

Кожен вид перерахованих політичних технологій являє собою самостійний алгоритм вирішення поставленого завдання. Так, електоральні технології підпорядковані завданню, поставленої кандидатом на виборну державну посаду (перемогти на виборах, використати вибори для подальшого розкручування тощо), і включають в себе сукупність послідовно вживаних суб'єктом управління кроків, що забезпечують просування до наміченої мети.

Технології регулювання політичного конфлікту - це сукупність певних прийомів, використання яких повинно забезпечувати такий вихід із конфліктної ситуації, який влаштував би сторону, робляться зусилля в даному напрямку.

Технології лобізму являють собою взаємопов'язаний комплекс способів впливу на осіб, які приймають державні рішення.

Принципово відрізняються політичні технології за ступенем їх відкритості: від публічних, орієнтованих на широку громадськість, до латентних, прихованих від сторонніх очей механізмів «кабінетної» технології [3, 329].

За критерієм ступеня і характеру регламентації діяльності розрізняють нормативні та девіантні технології. Нормативні технології – це засоби діяльності, жорстко обумовлені існуючими у суспільстві законами, нормами, традиціями, звичаями.

Девіантні технології – це засоби діяльності, що відхиляються від такого роду вимог. Саме девіантні технології в практичній діяльності називають чорними, тіншовими технологіями або антитехнологіям [4, 265].

Наведений перелік технологій є неповним, оскільки в політичній практиці постійно виникають нові види діяльності, орієнтовані на підвищення ефективності політичного впливу.

З другої половини ХХ в. в сфері політичних технологій активно привносяться методи і підходи, запозичені з області економіки. Це перш за все політичний менеджмент, або політичне управління, в сфері державного управління протиставлений політичному адмініструванню, примусу. У більш широкому сенсі під політичним менеджментом розуміють сукупність прийомів і способів управління в державі і в політичних організаціях в умовах демократії [5].

Структурно політичне управління складається з суб'єкта політичного управління, об'єкта політичного управління, каналів управління, тобто, політичних комунікацій, й засобів управління.

Найбільшого розвитку механізми політичного управління досягають там, де сформоване сильне громадянське суспільство, яке за допомогою своїх інститутів може постійно і ефективно впливати на державу, на вироблення і реалізацію політичних рішень в країні.

При відсутності сильного громадянського суспільства не може бути ніякого іншого управління крім державного, ніякого іншого суб'єкта політичної влади крім пануючої політичної еліти [5].

Теорія і практика політики в термінах ринку утвердилися як політичний маркетинг - сукупність прийомів і способів виробництва і реалізації політичних послуг, задоволення попиту на них. Нерідко поняття політичного маркетингу використовується більш вузько, стосовно організації виборчих кампаній в умовах конкурентної боротьби.

Потрібно відзначити, що маркетинг у політиці в чистому вигляді навряд чи можливо, тому що політики не опитують виборців щодо їх бажань, потреб, а прагнуть виявити їх реакцію на те, що вже вирішено зробити. Тим не менш, на практиці з політичним маркетингом стали зв'язувати діяльність з регулювання політичних процесів, досягнення консенсусу різнорідних інтересів через діалог їх суб'єктів.

У Західній Європі політичний маркетинг у виборчих кампаніях вперше використали у Франції в 1965 р, де передвиборчу кампанію одного з претендентів на пост президента здійснював професійний рекламист М. Бонгран.

Таким чином, політичні технології – спроектовані алгоритми політичних дій задля досягнення поставленої політичної мети. Розвиток у дослідження необхідності політичних технологій почався з теорії позитивного мислення О. Конта, основоположника соціології як науки, у новому індустріальному суспільстві. В українській політичній думці першим розробником концепції політичних технологій є Д.Видрін.

Одними з основних причин виникнення політичних технологій є обов'язковість впливу суб'єктом на об'єкт (суспільство на державу, держава на суспільство) для досягнення політичних цілей й необхідність наявності активних прихильників політичних дій у суб'єктів політики, боротьба з опозиційними силами держави.

Сьогодні існує велике різноманіття видів політичних технологій, що дають змогу досягти певних бажаних результатів у політиці, серед яких поділяють нормативні й девіантні політичні технології, а також публічні й латентні. Також доцільно класифікувати різновиди політичних технологій за кінцевою бажаною метою, серед яких виокремлюють електоральні технології, технології лобізму, технології формування іміджу політичного лідера тощо.

Велике значення у застосуванні сучасними державами політичних технологій мають політичний менеджмент, або політичне управління і політичний маркетинг. Політичний менеджмент являє собою сукупність методів й прийомів управління державою в умовах існування й функціонування демократії. В свою чергу політичний маркетинг уособлює теорію й практику політичної діяльності в рамках ринку, тобто методи й прийоми реалізації політичних послуг й задоволення попиту.

Список використаної літератури:

1. Видрін Д.І. Політика: історія, технологія, екзистенція / Д.І. Видрін. – К.: Либідь, 2001. – 432 с.
2. Поліщук О.О. Історія поняття «Політичні технології» / О.О. Поліщук // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». – 2016. – №1. – С. 186-195.
3. Харичкин И.К. О понятии «политическое управление» / И.К. Харичкин // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/n/o-ponyatii-politicheskoe-upravlenie>
4. Харичкин И.К. О понятии «политические технологии» / И.К. Харичкин // Вестник университета, 2013. – №8. – С. 75-77.
5. Шабров О.Ф. Политические технологии / О.Ф. Шабров // Знание. Понимание. Умение. – 2012. – №4. – С. 328-330.
6. Щедрова Г.П. Політологія: Навчальний посібник / Г.П. Щедрова, Ф. В. Барановський. – Луганськ: Вид-во СНУ Ім. В.Даля, 2011. – 304 с.

Ushakova I.

MODERN POLITICAL TECHNOLOGIES AND THEIR CLASSIFICATION

In the article the essence of the concept of "political technologies" is analyzed, the history of the development of the concept of political technologies is highlighted, the main reasons for the emergence of the phenomenon of political technologies are highlighted, and the main classifications of political technologies are considered.

Key words: political technologies, political management, political marketing.